

Всеукраїнська нарада з питань викладання навчального курсу «Основи краєзнавства» у закладах вищої освіти

24 травня 2018 року в приміщенні Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова відбулася Всеукраїнська нарада з питань викладання навчального курсу «Основи краєзнавства» у закладах вищої освіти.

У заході взяли участь представники центральних керівних органів та обласних організацій Національної спілки краєзнавців України, провідних університетів Києва та різних областей України (Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Кіровоградської, Київської, Луганської, Одеської, Харківської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької, Чернігівської), академічних та музейних установ, краєзнавці, науковці, педагоги, громадські діячі, журналісти тощо.

Ініціатором наради, яка символічно проходила напередодні 28 травня – Всеукраїнського дня краєзнавства, запровадженого VI з'їздом НСКУ в 2017 р., виступила Національна спілка краєзнавців України.

Перед початком роботи учасники отримали примірники останніх випусків журналу «Краєзнавство», підручника «Основи краєзнавства» та «Українського щорічника 2018» (від фонду «Рідна країна»).

Під час наради краєзнавці та освітяни обговорили стан гуманітарної освіти в Україні в цілому, зупинилися на проблемах викладання навчальних курсів із краєзнавчої тематики в закладах вищої освіти, наголосили на перспективах розвитку освітянського краєзнавства.

У 2016 р. Спілка підготувала та, за підтримки Харківського національного університету ім. В. Каразіна, видала навчальний підручник «Основи краєзнавства» для студентів закладів вищої освіти, уніфікований для вишів усіх галузевих профілів. До його написання було залучено відомих вчених, педагогів, фахівців із краєзнавства провідних наукових установ та університетів Києва, Харкова, Чернігова, Черкаса, Луцька, Львова, Кам'янця-Подільського. У ньому вперше комплексно досліджено і представлено напрацювання українських науковців у галузі краєзнавства, враховано новітні тенденції в розвитку гуманітарних знань, подано важливі науково-методичні та науково-організаційні рекомендації.

У вступному слові голова НСКУ, член-кореспондент НАН України *О. П. Реєнт* подякував за участь в організації наради керівництво Національного педагогічного університе-

ту імені М. П. Драгоманова, привітав проректора закладу, голову Ревізійної комісії Спілки *І. Г. Ветрова* з днем народження та урочисто презентував йому ювілейну медаль на честь 90-річчя журналу «Краєзнавство».

Ігор Георгійович у свою чергу висловив вітання учасникам наради від імені університету, підкреслив продуктивність багаторічної співпраці із Національною спілкою краєзнавців України та побажав присутнім плідної роботи.

У своїй промові *О. П. Реєнт* наголосив, що Спілка розглядає краєзнавство як складову національної освіти і послідовно працює над розвитком краєзнавчого сегменту в освітній галузі, тому питання освітянського краєзнавства були і залишаються ключовими у програмних перспективах. За його словами, впродовж останніх десятиліть системна робота НСКУ спрямовувалася на вивчення та узагаль-

нення набутого досвіду в освітянському краєзнавстві, визначення першочергових завдань із підготовки навчальних робочих програм, підручників, посібників, методичних розробок із викладання краєзнавства в закладах вищої освіти та школах. *О. П. Реєнт* вказав, що досвід впровадження краєзнавства в усі ланки системи освіти, а головне – науково-інтелектуальний та духовний вплив краєзнавчих знань на формування державницької свідомості та патріотичних почуттів у молодих громадян нашої країни засвідчує необхідність запровадження краєзнавства в українську освіту, що зробить її по-справжньому національною за змістом і формою.

Предметний аналіз сучасної ситуації щодо викладання дисциплін історичного та краєзнавчого циклу в закладах вищої освіти здійснив у своїй доповіді заступник голови НСКУ, член-кореспондент НАПН України *О. А. Удод*.

За результатами власного дослідження він запропонував низку практичних рекомендацій, спрямованих на посилення уваги держави до обговорюваної проблеми та підвищення якості організації навчально-виховного процесу.

М. В. Томенко

Учасник наради, громадський і державний діяч, голова фонду «Рідна країна» *М. В. Томенко* підтримав спілчанську ініціативу щодо посилення краєзнавчої складової в українській освіті та наголосив на необхідності проведення більш ґрунтовної національно-патріотичної виховної роботи зі студентами, покращення репрезентації культурної спадщини України в очах туристів та міжнародної спільноти.

С. І. Світленко

Власні рекомендації щодо змістового наповнення та збільшення тиражу підручника «Основи краєзнавства» надав декан історичного факультету Дніпровського національного університету імені О. Гончара, професор *С. І. Світленко*. Він також зосередив свою увагу на характеристичності термінологічного апарату, розповів про досвід здійснення краєзнавчої роботи в очолюваній ним структурній університетській одиниці.

В. І. Романько

Про власну діяльність щодо практичного впровадження і викладання краєзнавчих дисциплін розповів голова Донецької обласної організації НСКУ, доцент Донбаського державного педагогічного університету *В. І. Романько*.

На давно назрілу необхідність запроваджен-

ня навчального курсу, побудованого на основі підручника «Основи краєзнавства» вказав голова Хмельницької обласної організації НСКУ, професор Кам'янець-Подільського національного університету імені І. Огієнка *Л. В. Баженов*. За його словами, накопичений в регіонах фактологічний матеріал та наявний науковий інструментарій у повній мірі дозволяють переосмислити минуле рідного краю та розпочати втілення цього завдання, покращити якість викладання, забезпечити заклади вищої освіти підручниками належної якості.

Л. В. Баженов

Про діяльність Центру краєзнавства імені П. Тронька Харківського національного університету імені В. Каразіна розповіла заступниця директора цього дослідницького структурного підрозділу, доцент *О. Г. Павлова*.

О. Г. Павлова

Інформацією подібного характеру про власний досвід викладання навчальних дисциплін краєзнавчого характеру поділилися голова Київської міської організації НСКУ, доцент Київського національного університету імені Тараса Шевченка *О. П. Гончаров* та доцент Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Шевченка *Л. В. Ясновська*. Доповідачі підтримали проєкт рекомендацій наради та висловили сподівання щодо їх успішного практичного втілення.

Л. В. Ясновська

Українознавчий компонент у навчально-виховному процесі став предметом спільного виступу голови Одеської обласної організації

В. Г. Кушнір

Національної спілки краєзнавців України, декана факультету історії і філософії Одеського національного університету імені І. Мечникова *В. Г. Кушніра* та заступниці декана факультету, доцента *Н. О. Петрової*.

Голова Вінницької обласної організації НСКУ, професор Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського *С. Д. Гальчак* констатувавши, що тема обговорення є дуже важливою і актуальною, оскільки однаково стосується як фахівців, так і аматорів, адже краєзнавство – це предмет уваги всього суспільства, засвідчив власну підтримку ідеї про необхідність збільшення краєзнавчого сегменту в навчальному процесі закладів вищої школи.

Н. О. Петрова

С. Д. Гальчак

Присутній на нараді заступник директора Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді Міністерства освіти і науки України *Д. Г. Омельченко* підкреслив необхідність кооперації зусиль Спілки із Міністерством освіти і науки України, а також дотримання чинних норм законодавства у процесі реалізації запланованого.

У заключних доповідях наради, які виголосили завідувач кафедри етнології та краєзнавства Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, професор *П. М. Чернега* та голова громадської культурно-просвітницької організації «Переяславський скарб», керівник Навчально-наукового Центру

усної історії Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Г. Сковороди *Т. Ю. Нагайко* пролунала інформація стосовно ролі і місця краєзнавства у їхній педагогічній діяльності.

Підсумком обговорення заявленої теми стала підтримка присутніми низки рекомендацій, зокрема щодо:

- порушення перед Міністерством освіти і науки України питання про необхідність збільшення краєзнавчого сегменту в навчальному процесі закладів вищої освіти;
- збільшення тиражу підручника «Основи краєзнавства», в тому числі й за рахунок підтримки МОН України;
- рекомендації керівництву закладів вищої освіти підтримати ініціативу краєзнавчої і освітянської громадськості та сприяти запровадженню курсу «Основи краєзнавства» у навчально-виховному процесі, ширше використовувати різноманітні форми краєзнавчо-виховної роботи;
- організація Президією НСКУ роботи із підготовки методичних рекомендацій та хрестоматійних матеріалів до курсу «Основи краєзнавства»;
- систематичного висвітлення у засобах масової інформації питання освітянського краєзнавства (в тому числі й на сайті Спілки), залучаючи фахівців та громадський загал до вивчення історії та культури рідного краю;
- проведення всеукраїнського опитування/громадської дискусії із визначення десяти найвідоміших місць пам'яті України, обов'язкових для відвідування учнівською та студентською молоддю.

П. М. Чернега

Т. Ю. Нагайко

Фото: Олексій Лупандін